

2020/2201(INI)

26.4.2021

STANOVISKO

Výboru pre kultúru a vzdelávanie

pre Výbor pre ústavné veci

k dialógom s občanmi a účasti občanov na rozhodovaní EÚ
(2020/2201(INI))

Spravodajkyňa výboru požiadaneho o stanovisko: Irena Joveva

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pre kultúru a vzdelávanie vyzýva Výbor pre ústavné veci, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

1. zdôrazňuje, že chápanie inštitúcií EÚ a dôvera v ne zo strany občanov majú zásadný význam pre demokraciu, dobrú správu vecí verejných a účinnú tvorbu politiky a sú kľúčovým faktorom pri budovaní dôvery občanov v EÚ a jej budúcnosť a že z tohto dôvodu sa všetky inštitúcie EÚ musia usilovať dodržiavať čo najvyššie normy transparentnosti, zodpovednosti a integrity tým, že prijmú konkrétne, ciele opatrenia vo všetkých aspektoch svojej práce s osobitným dôrazom na rozhodovací proces EÚ;
2. pripomína „deklaráciu o podpore občianstva a spoločných hodnôt, ako sú sloboda, tolerancia a nediskriminácia, prostredníctvom vzdelávania“, ktorú prijali európski ministri školstva EÚ 17. marca 2015 a v ktorej vyzvali na posilnenie opatrení v oblasti vzdelávania na európskej, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni s cieľom chrániť našu pluralitnú spoločnosť;
3. zdôrazňuje, že je dôležité preskúmať demokratické spôsoby účasti občanov, zainteresovaných strán a organizovanej občianskej spoločnosti a identifikovať ich súčasné nedostatky tak, aby zahŕňali otvorený a transparentný proces, v ktorom sa uplatňuje inkluzívny, participatívny a vyvážený prístup; konštatuje, že otvorenosť si vyžaduje príslušné úpravy s cieľom uľahčiť občanom horizontálny prístup k rozhodovaciemu procesu EÚ; domnieva sa, že dialóg medzi subjektmi s rozhodovacou právomocou a občianskou spoločnosťou by mal byť zorganizovaný tak, aby v plnej miere zohľadňoval rozmanitosť našich spoločností vo všetkých členských štátoch; zdôrazňuje, že všetci občania by mali mať rovnaký prístup k svojim právam a príležitosti uplatňovať ich, a požaduje osobitné opatrenia na začlenenie do dialógu s občanmi pre osoby s nedostatkom príležitostí, ako aj pre zraniteľné a marginalizované skupiny;
4. víta Konferenciu o budúcnosti Európy a dúfa, že bude zohrávať kľúčovú úlohu v ďalšom rozvoji účasti občanov na procese tvorby politiky EÚ a pripraví pôdu pre vytvorenie nového trvalého mechanizmu účasti občanov, pričom zreformuje súčasný prístup zhora nadol a premení ho na prístup zdola nahor; vyzýva preto Komisiu, aby vypracovala metodiky zmysluplnej účasti a prispôbené nástroje, ktorými sa umožní výrazné zapojenie, ako aj pochopenie tém, o ktorých sa bude diskutovať; vyzýva Komisiu, aby preskúmala potenciál kultúry, umenia a tvorivosti ako nástrojov, ktoré ponúkajú inovačné riešenia, pokiaľ ide o vyjadrovanie názorov na budúcnosť Európy, a aby tento potenciál využila v súvislosti s Konferenciou o budúcnosti Európy, ako aj vo forme trvalej metódy účasti občanov na vnútornom aj vonkajšom riadení EÚ; domnieva sa, že na Konferencii o budúcnosti Európy by sa malo diskutovať o tom, ako posilniť európske opatrenia v oblasti vzdelávania, kultúry, mládeže a športu; pripomína svoju pozíciu ku Konferencii o budúcnosti Európy a pripomína potrebu vytvoriť štruktúry na zapojenie mladých ľudí a mládežníckych organizácií; pripomína, že v spoločnom vyhlásení o Konferencii o budúcnosti Európy sa predpokladá, že občianska spoločnosť bude zastúpená na plenárnom zasadnutí konferencie; trvá na tom, že hlasy mladých ľudí, občanov a občianskej spoločnosti sú nevyhnutné počas diskusií medzi všetkými orgánmi konferencie na všetkých úrovniach;

5. víta zriadenie etického orgánu ako nezávislého orgánu na podporu transparentnosti v inštitúciách EÚ;
6. pripomína vymedzenie pojmu rovnosť podľa hlavy III Charty základných práv EÚ ako rovnosti pred zákonom, nediskriminácie, rozmanitosti, rovnosti medzi ženami a mužmi a práv dieťaťa, starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím;
7. konštatuje, že už zavedené kanály, ktorými môžu občania vyjadriť svoj postoj k rozhodovaciemu procesu EÚ, ako sú európska iniciatíva občanov (EIO), právo podať petíciu Európskemu parlamentu, možnosť obrátiť sa na európskeho ombudsmana, verejné konzultácie a dialógy, nie sú dostatočne viditeľné a prístupné a nie je zabezpečené prijímanie nadväzujúcich opatrení, čo bráni primeranej účasti občanov; dôrazne podporuje činnosti zamerané na zvyšovanie povedomia a informovanie, ako aj hodnotenie a zefektívnenie týchto mechanizmov tak, aby sa maximalizoval ich vplyv a účinnosť a zlepšila ich dostupnosť pre občanov; domnieva sa, že nedostatok činnosti Komisie v nadväznosti na úspešné európske iniciatívy občanov narúša plnenie cieľa, ktorý spočíva v posilnení demokratickej legitimacy Únie prostredníctvom posilnenej účasti občanov na jej demokratickom a politickom živote;
8. domnieva sa, že účasť občanov znamená, že je potrebné vyvinúť celý rad nástrojov od konzultácií po rokovania, ako aj štruktúrovaný stály dialóg o otázkach EÚ s občanmi a organizáciami občianskej spoločnosti zastupujúcimi občanov na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni;
9. zdôrazňuje, že je dôležité koordinovane a koherentne podporovať občiansku angažovanosť a aktívnu účasť na miestnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ; v tejto súvislosti sa domnieva, že úloha, činnosti a nezávislosť zastúpení Európskej komisie a styčných kancelárií Európskeho parlamentu v členských štátoch by sa mali posilniť, aby sa uľahčila občianska angažovanosť a priamy dialóg s občanmi, poskytol prístup k informáciám a zabezpečilo ich šírenie a zvyšovalo povedomie o Európskej únii a jej politikách prostredníctvom rozšíreného a riadne koordinovaného používania komunikačných nástrojov v záujme digitálnej a fyzickej účasti občanov;
10. zdôrazňuje, že občianske vzdelávanie a vzdelávanie o EÚ sú kľúčom k zlepšeniu európskej demokracie a budúcnosti Únie, čím sa občanom EÚ umožní prijímať informované rozhodnutia a byť neoddeliteľnou súčasťou demokratickej spoločnosti založenej na spoločných európskych hodnotách ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a ľudských práv; konštatuje, že európske občianstvo je hodnotou, ktorá by sa mala u mladých ľudí podporovať, a preto víta iniciatívy a programy zamerané na mobilitu, ako sú Erasmus+ a Európsky zbor solidarity, ktoré mladým ľuďom, študentom, školiteľom, učiteľom a výskumníkom umožňujú študovať, pracovať a žiť spolu a zároveň spoznávať európsku kultúru a hodnoty a lepšie im porozumieť; víta iniciatívy „Späť do školy“ a „Európa v škole“ ako príklady najlepších postupov presadzovania európskeho projektu medzi mladými ľuďmi; vyzýva Komisiu, aby poskytla podporu s cieľom doplniť vzdelávacie programy a odbornú prípravu vo všetkých členských štátoch, a to najmä tým, že podporí vypracovanie spoločných učebných osnov vzdelávania k európskemu občianstvu, posilní vzdelávanie o EÚ, podporí okrem iného aj lepšie chápanie svojho fungovania, existujúcich mechanizmov účasti EÚ a dejín a kultúr členských štátov a bude nabádať k

objektívnemu a kritickému mysleniu o prínosoch Európskej únie s cieľom zvýšiť účasť občanov na rozhodovacom procese EÚ;

11. domnieva sa, že zabezpečenie účasti mládeže bude podstatnou súčasťou dlhodobého vplyvu iniciatív v oblasti dialógov s občanmi; zdôrazňuje preto, že v rámci vzdelávacích činností EÚ je dôležité zamerať sa na mladých ľudí, a navrhuje, aby sa presadzovali nástroje zapájania mládeže s osobitným dôrazom na sociálne médiá, mobilné aplikácie, mobilné hry, kvízy a iné formáty vhodné pre mládež; víta partnerské vzdelávacie programy, ako je Európsky parlament mládeže a európsky dialóg s mládežou, ako príklady osvedčených postupov;
12. zdôrazňuje, že v dôsledku súčasnej krízy spôsobenej pandemiou ochorenia COVID-19 a digitálnej transformácie sa zaviedli nové spôsoby práce v inštitúciách EÚ; vyzýva preto na systematické používanie rôznych online platforiem a nástrojov na dialóg medzi inštitúciami EÚ a občanmi, ako aj na poskytovanie príležitostí na príspevky a pripomienky občianskej spoločnosti ku konkrétnym legislatívnym návrhom;
13. zdôrazňuje, že v záujme aktívneho zapojenia občanov je mimoriadne dôležité, aby boli informácie dostupné a prístupné v ich materinskom jazyku; varuje, že jazykové bariéry obmedzujú angažovanosť občanov a ich účasť na politickom procese; domnieva sa, že technológie, a najmä jazykové technológie, môžu pomôcť prekonať tieto jazykové bariéry, a žiada inštitúcie EÚ, aby ich využívali, aby sa na žiadneho občana nezapadlo;
14. zdôrazňuje právo občanov na prístup k spoľahlivým, nezávislým a faktickým informáciám o Európskej únii, jej politikách a rozhodovacích procesoch; uznáva, že treba zabezpečiť diverzifikovaný prístup k neutrálnemu, nezávislému a informatívnemu spoločnému európskemu spravodajskému centru dostupnému vo všetkých úradných jazykoch EÚ a rozvíjať proaktívnu komunikáciu s občanmi EÚ; pripomína tiež hodnotu existujúcich médií; domnieva sa, že je potrebné bojovať proti šíreniu nesprávnych informácií a dezinformácií, a to najmä v čase krízy, keď sú platné, spoľahlivé a včasné informácie potrebné najviac; zdôrazňuje, že nezávislosť médií je z hľadiska týchto procesov nevyhnutná; žiada, aby sa do fungovania online platforiem zaviedla v súvislosti s nesprávnymi informáciami a dezinformáciami spätná väzba, overovanie faktov a úprava obsahu, v rámci ktorých sa rešpektujú občianske práva a sloboda prejavu; domnieva sa preto, že je nevyhnuté posilniť odbornú prípravu novinárov s cieľom podporiť nezávislé a kritické myslenie;
15. víta cieľ akčného plánu pre európsku demokraciu zlepšiť účasť občanov v demokratických systémoch prostredníctvom informovaného rozhodovania; zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť účasť mládeže a občiansku angažovanosť osôb zo znevýhodneného prostredia v rámci programu Erasmus+ a Európskeho zboru solidarity; víta opatrenia oznámené v rámci akčného plánu pre európsku demokraciu a zamerané na posilnenie slobody, slobody prejavu a kvalitnej žurnalistiky; očakáva návrhy Komisie na praktické a účinné nástroje, ktoré umožnia lepšie zabezpečiť bezpečnosť novinárov, ktorí sú príliš často vystavení hrozbám a neprimeranému zastrašovaniu, čo obmedzuje práva občanov na informácie; so znepokojením konštatuje nedostatok konkrétnych návrhov na zabezpečenie umeleckej slobody a ochrany cenzurovaných a prenasledovaných umelcov a vyzýva Komisiu, aby ďalej rozvíjala túto oblasť v rámci akčného plánu pre európsku demokraciu;

16. uznáva právo všetkých občanov EÚ požiadať inštitúcie EÚ o informácie a získať ich v jednom z úradných jazykov EÚ; poukazuje na to, že skutočný dialóg a aktívna a informovaná účasť občanov EÚ na rozhodovacom procese EÚ sú možné len vtedy, keď neexistujú žiadne jazykové bariéry, a preto vyzýva Komisiu, aby vyvinula oveľa väčšie úsilie o komunikáciu s občanmi vo všetkých úradných jazykoch EÚ; konštatuje, že na posilnenie inkluzívnosti, informovanosti a viditeľnosti je potrebné zlepšiť prístupnosť online obsahu; navrhuje, aby boli všetky webové sídla EÚ používateľsky ústretové a dostupné vo všetkých úradných jazykoch EÚ;
17. zdôrazňuje význam kultúry a vzdelávania ako hlavnej opory našej spoločnosti a zdôrazňuje ich kľúčovú úlohu pri formovaní historického, politického a spoločenského povedomia našich občanov; potvrdzuje, že právo na kvalitné vzdelávanie, a najmä občianske vzdelávanie a vzdelávanie k občianstvu, je jedným z predpokladov demokracie; pripomína, že právo na vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie je prvou zásadou Európskeho piliera sociálnych práv a má zásadný význam pre umožnenie účasti občanov na politických procesoch a živote spoločnosti; preto vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vypracovali komplexnú európsku stratégiu pre občianske vzdelávanie a vzdelávanie k občianstvu a vytvorili podporné platformy na presadzovanie jej vykonávania najmä s dôrazom na spoločné demokratické hodnoty a zásady; domnieva sa, že táto stratégia by mala občanom pomôcť lepšie porozumieť zložitému rozhodovaciemu procesu EÚ a európskym politikám a zvýšiť informovanosť o prínosoch, právach a povinnostiach vyplývajúcich z občianstva EÚ; vyzýva EÚ a národné vlády, aby zvýšili investície do formálneho, neformálneho a informálneho občianskeho vzdelávania, aktívneho občianstva a demokratických kompetencií, ako aj do odbornej prípravy a programov budovania kapacít pre pedagógov;
18. vyzýva Komisiu, aby predložila návrh medziinštitucionálnej dohody o občianskom dialógu na základe článku 11 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii, v ktorom sa uvádza, že inštitúcie musia udržiavať otvorený, transparentný a pravidelný dialóg s reprezentatívnymi združeniami a občianskou spoločnosťou;
19. upozorňuje na nový program Občianstvo, rovnosť, práva a hodnoty, od ktorého sa očakáva, že zvýši viditeľnosť a vplyv činností, ktoré prispievajú k dialógom s občanmi a angažovanosti v participatívnych demokraciách; zdôrazňuje, že je dôležité zabezpečiť kontinuitu a zvýšené zdroje pre časť programu venovanú občanom, a to vrátane partnerstiev medzi mestami a spomienkových činností; víta zavedenie činností zameraných na podporu ďalších európskych hodnôt v rámci tohto programu, ako je zvyšovanie povedomia o spoločnej európskej histórii; vyzýva na urýchlené vytvorenie skupiny pre občiansky dialóg v rámci nového programu.

INFORMÁCIE O PRIJATÍ VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

Dátum prijatia	19.4.2021
Výsledok záverečného hlasovania	+: 26 -: 1 0: 1
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Asim Ademov, Ilana Cicurel, Gilbert Collard, Gianantonio Da Re, Laurence Farreng, Tomasz Frankowski, Alexis Georgoulis, Hannes Heide, Irena Joveva, Petra Kammerevert, Niyazi Kizilyürek, Ryszard Antoni Legutko, Predrag Fred Matić, Dace Melbārde, Victor Negrescu, Niklas Nienaaß, Peter Pollák, Marcos Ros Sempere, Domènec Ruiz Devesa, Monica Semedo, Andrey Slabakov, Massimiliano Smeriglio, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Maria Walsh, Milan Zver
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Diana Riba i Giner, Iuliu Winkler

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

26	+
ECR	Ryszard Antoni Legutko, Dace Melbārde, Andrey Slabakov
PPE	Asim Ademov, Tomasz Frankowski, Peter Pollák, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Maria Walsh, Iuliu Winkler, Milan Zver
Renew	Ilana Cicurel, Laurence Farreng, Irena Joveva, Monica Semedo
S&D	Hannes Heide, Petra Kammerevert, Predrag Fred Matić, Victor Negrescu, Marcos Ros Sempere, Domènec Ruiz Devesa, Massimiliano Smeriglio
The Left	Alexis Georgoulis, Niyazi Kizilyürek
Verts/ALE	Niklas Nienaa, Diana Riba i Giner

1	-
ID	Gilbert Collard

1	0
ID	Gianantonio Da Re

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania